

להלחם - הטעם מלעיל בלמ"ד.

כ"ב י"ג: לכו - הטעם מלרע בכ"ף.

כ"ב ט"ז: ויִאמְרוּ לוֹ - הטעם מלעיל ביו"ד¹.

כ"ב כ"א: אֶת־אֲתָנֹן - יש להקפיד על הגייה נכונה של התי"ו, שלא ישמע שקורא אֶסּוֹנוֹ בסמ"ך. וכן הוא להלן, וכן הוא בתיבות הָאֲתָנֹן, לְאֲתָנֹן, אֲתָנֹד.

כ"ב כ"ג: וְחִרְבּוֹ שְׁלוֹפָה בִּידּוֹ - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים וְחִרְבּוֹ שְׁלוֹפָה בִּידּוֹ.

כ"ב כ"ד: הַפָּרָמִים - הכ"ף בדגש, והשווא נע.

כ"ב ל"א: וְחִרְבּוֹ שְׁלֹפָה בִּידּוֹ - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים וְחִרְבּוֹ שְׁלֹפָה בִּידּוֹ.

וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְאַפְיוֹ - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להחליף בין המרכא והטפחא ולהטעים וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְאַפְיוֹ.

כ"ב ל"ג: הַחֲיִיתִי - החי"ת בחטף סגול. ואין לקרוא הַחֲיִיתִי בשווא נח.

כ"ב ל"ז: פִּבְדָּךְ - הבי"ת בדגש, והשווא נע.

כ"ג א': בְּנֵה־לִי בָּנָה - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים בְּנָה לִי־בָּנָה.

כ"ג ג': וְדָבָר מֵה־יִרְאֵנִי - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים וְדָבָר־מֵה יִרְאֵנִי².

וְהִגְדִּיתִי - הדלי"ת בשווא נח, ולא בשווא נע³, למרות הקושי. ויש להזהר שלא להבליעה בתי"ו שישמע כאילו קרא וְהִגְדִּיתִי. או לחלקה לשתי מילים ולקרוא וְהִגְדַּ תִּי. ואם אינו יכול לקרוא בשווא נח בלי להבליע את הדלי"ת או לחלקה לשתי מילים, עדיף לקרוא בשווא נע.

כ"ג ד': וַיִּקְרָא אֶל־בְּלָעִם וַיֹּאמֶר אֵלָיו - יש להקפיד

להטעים היטב את האתנחתא המפסיק שבתיבת אֵל בְּלָעִם, שאם לא יטעים כראוי ישמע שה' אמר לבלעם אֵת שְׂבַעֲת הַמִּזְבְּחֹת עֲרֻכְתִּי וגו', בעוד שפירושו שבלעם אמר כן.

כ"ג ז': מִהֲרִיר־קִדְּם - יש אומרים שהרי"ש הראשונה בשווא נע, ויש אומרים שהיא בשווא נח⁴.

כ"ג ט': וּמִגְבָּעוֹת - הגימ"ל בדגש, והשווא נע.

כ"ג י': אֲחֵרִיתִי - החי"ת בחטף פתח. ואין לקרוא אֲחֵרִיתִי בשווא נח.

כ"ג י"ב: אֲתָוּ אֲשָׁמָר לְדָבָר - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להחליף בין המרכא והטפחא ולהטעים אֲתָוּ אֲשָׁמָר לְדָבָר.

כ"ג י"ג: לִךְ־נָא - הכ"ף בקמץ, ונקרא לְכָה⁵.

אֲשֶׁר תִּרְאֶנּוּ מַשֶּׁם - יש לנגן את שני המונחים כראוי, ואין להשמיט את המונח הראשון ולהטעים אֲשֶׁר־תִּרְאֶנּוּ מַשֶּׁם במקף⁶.

אָפֶס קִצְהוֹ תִרְאֶה - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים אָפֶס קִצְהוֹ תִרְאֶה⁷.

כ"ג ט"ו: אֶקְרָה כָּה - הטעם מלעיל בקו"ף⁸.

כ"ג י"ח: וְשָׁמַע - השי"ן בשווא נע. ואע"פ שיש ספרים המנקדים וְשָׁמַע בחטף פתח, אין להגותו כפתח, אלא כשווא נע פשוט⁹.

כ"ג כ"א: וְתִרְעַת - הטעם מלרע בעי"ן.

כ"ג כ"ג: כִּי לֹא־נָחַשׁ - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים כִּי־לֹא נָחַשׁ.

לֹא־נָחַשׁ - הטעם מלעיל בנו"ן, והוא מלשון קסם. והקורא נָחַשׁ מלרע משנה משמעות לבעל חיים ששמו נָחַשׁ¹⁰.

כ"ג כ"ה: תִּקְבְּנוּ - הקו"ף בחטף קמץ קטן, והוא נהגה כקמץ

¹ משום כלל הדומות. וענין זה מבואר בגליון פרשת שמות תשע"ה הערה י"ב. ואף לסוברים ששווא הדומות בדרך כלל נח, יש אומרים שכאן השווא נע ע"פ המסורה.

בעין הקורא הה"א במתג והרי"ש בחטף פתח, והיינו שהשווא נע (כמבואר במאמר החספים), וכן הוא בכתבי היד א"א א"ז, וכן הדפיסו רו"ה, וקורן. אך מהיר"ץ כתב שאין מתג בה"א, והשווא ברי"ש נח, והביא כן גם בשם ר' יחיאל בשיירי. ואכן ברוב כתבי היד יש מתג במ"ם ולא בה"א.

² ויש כתבי יד (כגון כתב יד ט"ב) שנמסר בהם קרי וכתבי, שכתבי לך וקרי לְכָה. ואע"פ שהה"א בתיבת לְכָה אינה נשמעת, וא"כ גם הקרי הוא לך, כיון שתיבת לך הכתובה כאן אין משמעה לך ולא לאחרים כבשאר המקרא (כגון: עֲשֵׂה לְךָ תַּבַּת עֵצִי גֹפֶר), אלא היא מלשון הליכה, ודרכה להיכתב לְכָה עַם ה"א, נמסרה כאן הערת קרי וכתבי לומר שפירוש המילה כאן אינה מלשון לך ולא לאחרים אלא מלשון הליכה (שיש מקומות שהערת הקרי לא באה לומר שיש שינוי באופן הקריאה, אלא שינוי במשמעות בלבד. ועיין עוד בגליון פרשת שמות תשע"ה, ד' ב', ובגליון פרשת משפטים תשע"ה, כ"א ח', ובהערות שם).

³ ענין זה מבואר בגליון פרשת שמות תשע"ה הערה ל'.

⁴ יש כאן נטיה להטעים את תיבת אָפֶס בטעם מחבר, כדי לקרוא יחדיו את תיבות אָפֶס קִצְהוֹ, בהשפעת הביטוי "אפס קצהו", וצריך להזהר להטעים כראוי.

⁵ לקוראים בהגייה המבחינה בין קמץ לפתח, אם יקראו מלרע במקום מלעיל, אע"פ שעשו שלא כדון, לא שינו משמעות, כיון שהמשמעות ניכרת עדיין ע"י הפתח. אך לקוראים בהגייה שאינה מבחינה בין קמץ לפתח, שאצלם כל הבידול בין המשמעים הוא ע"י מקום ההטעמה, אם ישנו ויקראו מלרע במקום מלעיל, יש לחשוש בזה לשינוי משמעות.

¹ משום נסוג אחור. וענין זה מבואר בגליון פרשת שמות תשע"ה הערה י"ז.

² שהגיית התי"ו הרפה דומה להגיית הסמ"ך, ואם יקראנה ממש כסמ"ך, שינה משמעות. ומי שאינו יודע להגות את התי"ו כהוגן, אלא רק כסמ"ך, היה מקום לומר שעדיף שיקראנה בדגש קל, מאשר שיקראנה כסמ"ך ותשתנה המשמעות.

אך בשו"ת פאת שדך (ח"א סימן כ"ד) אין דעתו נוחה מזה, וכתב שאין לחדש שיבושים כנגד משפטי לשון הקודש, כי השיבושים הישנים שאנחנו אנוסים במבטאם אין להקפיד עליהם כל כך, ויש לדמותם למה שאמרו ודלוגו עלי אהבה (כמובא בתוס' במסכת עבודה זרה דף כ"ב ע"ב ד"ה רגלא, בשם המדרש), וכשם שחס הקב"ה על השיבוש של עם הארץ שאין בו דעת ללמוד, כך חס על השיבוש שהורגלו בו הדורות וקשה לנו לעוקרו.

והוסיף, שמי שלבו חרד ואינו רוצה לסמוך על המנהג שהורגלו בו, מוטב שילך אל בני תימן וירגיל לשונו בקריאת תי"ו רפה כהוגן, אך לא יחדש שיבושים לקרוא בתי"ו דגושה.

³ פרט לנטיה הטבעית להתאים ולהשוות את מספר ההברות באופן שווה בטעמים מקבילים, יש כאן נטיה נוספת להטעים וְדָבָר־מֵה יִרְאֵנִי בהשפעת הביטוי "דבר מה", וצריך להזהר להטעים כראוי.

⁴ ולא יתכן כלל שיבוא כאן שווא נע, שהרי אין שווא נע בא לפני דגש. וכל הטעם שהתי"ו דגושה, משום שלפניה שווא נח.

⁵ הגיית הדלי"ת הרפה דומה להגיית האות זי"ן, ואין כל קושי להגותה בשווא נח לפני האות תי"ו, אך כיון שאצל האשכנזים והספרדים נשתכחה הגיית הדלי"ת הרפה, והוגים כל דלי"ת כמו הדלי"ת הדגושה בדגש קל, נוצר קושי להגותה לפני האות תי"ו. וראה מש"כ בזה בשו"ת פאת שדך ח"ב סוף סימן כ"ה.

קצר מעט^{טו}.

כ"ג כ"ז: וְקָבְתוּ - הטעם מלעיל בבי"ת.

כ"ג ח: הַיְשִׁימֶן - היו"ד רפה, ובשווא נח".

כ"ד א': כִּי טוֹב - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להשמיט את המונח ולהטעים כִּי-טוֹב במקף.

כ"ד ו': כְּאֶהֱלִים - האל"ף בחטף פתח, והוא עשב מבושם. והקורא כְּאֶהֱלִים בחולם, משנה משמעות ללשון רבים של אֶהֱלִי.

כ"ד ז': מִדְּלִי - הדלי"ת בקמץ גדול, והלמ"ד בשווא נע". והיו"ד בקמץ, והיו"ו נשמעת.

וְתִנְשָׂא - הנו"ן בפתח, והשי"ן בדגש.

כ"ד ט': פָּלַע שָׁכַב כְּאֶרֶץ וּכְלָבִיא מִי יִקְיָמוּ - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחא המפסיק שבתבית וּכְלָבִיא, שהוא ניגון מפסיק יותר מהתביר^כ שבתבית כְּאֶרֶץ, שאם לא יטעים כראוי ישמע שרק על לביא נאמר מִי יִקְיָמוּ, בעוד שנאמר גם על אֶרֶץ וגם על לְבִיא.

כ"ד י"ד: הִנְנִי - יש אומרים שהנו"ן הראשונה בשווא נע, ויש אומרים שהיא בשווא נח^{כא}.

הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעָמִי - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעָמִי.

לֵכָה אֵינְעָצָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה - יש להקפיד להטעים היטב את הזקף המפסיק שבתבית אֵינְעָצָה, שאם לא יטעים כראוי ישמע שיעץ לו את אשר יעשה העם הזה, בעוד שפירושו שיעץ לו כיצד להחטיאם, ועוד ניבא לו את אשר יעשה העם הזה^{כב}.

כ"ד י"ז: וְלֹא עָלָה - הטעם מלרע בתי"ו.

כ"ד י"ח: עָשָׂה חָיִל - הטעם מלעיל בעי"ן^{כג}.

כ"ד י"ט: וַיִּרְדָּ - הרי"ש והדלי"ת בשווא נח.

כ"ד כ"ב: כִּי אִם-יִהְיֶה - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים כִּי-אִם יִהְיֶה.

לִבְנֶה - הטעם מלעיל בבי"ת, והעי"ן בהעמדה מועטת, ובצירי.

כ"ד כ"ד: וְעִנְיָנוּ - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים וְעִנְיָנוּ עֲבָר.

כ"ה ג': וַיִּצְמַד - הטעם מלעיל בצד"י.

כ"ה ד': קָח אֶת-כָּל-רֹאשֵׁי הָעָם וְהִזְקֵם אוֹתָם - יש להקפיד להטעים היטב את הזקף המפסיק שבתבית הָעָם, שאם לא יטעים כראוי ישמע שיוקיע את ראשי העם, בעוד שפירושו שיקח את ראשי העם, ויחד עמם יוקיע את החוטאים^{כד}.

וַיִּשָּׁב - השי"ן בחולם.

כ"ה ו': פָּתַח - יש להקפיד על הגייה נכונה של התי"ו, שלא ישמע שקורא פָּסַח בסמ"ך^{כה}.

כ"ה ז': פִּינְחָס - הנו"ן בשווא נע.

כ"ה ח': אַחֲרֵי-יִשְׂרָאֵל - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים אַחֲרֵי-יִשְׂרָאֵל.

אֶל-קִבְתָּהּ - הקו"ף בחטף קמץ קטן, והוא נהגה כקמץ קצר מעט^{כז}.

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

❖-חילופי נוסחאות-❖

כ"ב י"ז: קָבְהֲלִי / (קָבְה לִי)

במקף – בכתבי היד: טא"ס ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ח, ס"א ס"ג ס"ד, א"ב. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס, גינצבורג, קסוטו, ברויאר.

במונח – בכתבי היד: ס"ה ס"ח ס"י ס"ב ס"ד סט"ו סט"ז, א"א א"ג א"ד א"ה א"ו א"ז א"ט א"י. ~ ובדפוסים: רוו"ה, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.

כ"ב כ': אֶ-לֵהִים / (אֶ-לֵהִים)

במרכא – בכתבי היד: ט"ב ט"ד ט"ה ט"ו, ס"א ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"י ס"א ס"ב ס"ג ס"ד סט"ו סט"ז, א"ב א"ו א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג, רוו"ה, קורן, ברויאר. ~ וכן הוא בעין הקורא. ~ וכן נכון לפי כללי הטעמים^{כז}.

במונח – בכתבי היד: ט"ג ט"ח, א"א א"ג א"ד א"ה א"ז א"ט. ~ ובדפוסים: רא"פ, לטריס, גינצבורג, קסוטו.

^כ בניגון הטעמים המקובל יש נטיה להטעים את התביר בניגון מפסיק יותר מהטפחא, אך באמת הטעם טפחא הוא מפסיק יותר מהתביר, ויש להקפיד על הניגון המתאים בכל מקום של צירוף הטעמים תביר וטפחא, כי בהרבה מקומות זה משנה את פירוש הענין.

^{כא} משום כלל הדומות. וענין זה מבואר בגליון פרשת וארא תשע"ה הערה י"ב. ^{כב} וכמו שפירש רש"י, וכן הוא בתרגום אונקלוס.

^{כג} ניקוד החטף קמץ כאן הוא ככל הנראה שווא נע במהותו, ונהגה כקמץ משום שמקורו מהמילה "קָבַח" שהקו"ף בשורוק (וכמו שכתב אבן עזרא כאן ורד"ק בשרשים שרש קבב, ולא כמו הפירוש שהוא מלשון קָבַח), ולכן כשהתארכה המילה והשורוק התבטל והפך לשווא, נשאר שווא זה נוטה לקמץ כדי לשמור על הגיית השורוק המקורית (כמבואר בארוכה במאמר החטפים).

^{כד} הכלל הוא (מובא בדקדוקי הטעמים (בו"ש שער ט'), ובספר טעמי המקרא המיוחס לר' יהודה בן בלעם (שער הזרקא). ובעין הקורא (בראשית ל"ז כ"ב). וכן בשאר הקדמונים ובמסורה) שכאשר יש שני משרתים לזרקא המשרת השני יהיה מונח, ואם יש פסיק או מתג בין המשרת לזרקא, והמשרת הראשון הוא קדמא, המשרת השני יהיה מרכא ולא מונח.

וכיון שכאן יש פסיק בין המשרת לזרקא (ופסיק זה נמנה ברשימת הפסיקים במסורה), המשרת ראוי להיות מרכא ולא מונח.

^{טו} ניקוד החטף קמץ כאן הוא שווא נע במהותו, ונהגה כקמץ משום שמקורו מהמילה "קָבַח" שהקו"ף בחולם, ולכן כשהתארכה המילה והחולם התבטל והפך לשווא, נשאר שווא זה נוטה לקמץ כדי לשמור על הגיית החולם המקורית (כמבואר בארוכה במאמר החטפים).

^י עיין במאמר על השווא שאחר ה"א הידיעה שם מבואר שכאשר נשמט הדגש שאחר ה"א הידיעה. ואין מתג תחת ה"א, השווא שאחריה נח. וכאן בכל הספרים אין מתג בה"א, ומוכח שהיו"ד שאחריה בשווא נח.

^{יח} וכמו שתרגם כאן אונקלוס, וכן פירש כאן רש"י שהוא מלשון מִר וְאֶהֱלֹת שהם מיני בשמים, וכן כתב רד"ק (שרשים שרש אהל). וברש"י כאן הביא לשון אחר שהוא מלשון אָהַל, וכן כתב רד"ק (שרשים שרש אהל) שר' סעדיה גאון פירש שהוא מלשון אָהַל, וכן פירש רש"י בברכות (ט"ז ע"א).

ובתוס' בברכות (שם ד"ה אהלים) כתבו שהנכון שהוא מלשון אֶהֱלֹת שהוא מין בושם, ולא כמו שפירש רש"י שהוא מלשון אָהַל. וברש"י כאן נוספה הגהה שהפירוש שהוא מלשון אָהַל אינו נכון, שאם כן היה ראוי להיות מנוקד כְּאֶהֱלִים בחולם.

^{יט} והמונח שבדלי"ת מוכיח שהקמץ הוא קמץ גדול, שלא יבוא מתג או טעם בקמץ קטן. וכבר כתב רד"ק (מכלול קל"ז ע"ב) שקבלנו בתיבה זו שקריאתה בקמץ גדול, ולא שמענו ולא ראינו בה מחלוקת.

ב"ג ג': יקרה / (יקרה)

התי"ל בפתח – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ז, ס"א ס"ב ס"ג*כה
ס"ו ס"ח ס"ט ס"ב סט"ז, א"ב א"ג א"ד א"ו א"ז א"ט א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג,
קסוטו, ברויאר. ~ וכן משמע מהמסורה^{כז}.

התי"ל בקמץ – בכתבי היד: ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"יב ס"יג ס"יד ס"ט"ו. ~ ובדפוסים: רא"פ, רוו"ה, לטריס, גינצבורג, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא. ~ וכן כתבו אור תורה ומנחת שני.^{כח}.

כ"ב ל"ו: פִּי בָּא / (פִּי-בָּא)

במונח – בכתבי היד: טא"ס ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה
 ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י א"א א"ה א"ו. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ,
 קסוטו, ברייאר.

במקף – בכתבי היד: ס"ה ס"ו ס"ח סי"ג, א"ב א"ג א"ד א"ז א"ט א". ~
ובדפוסים: רוו"ה, לטריס, גינצבורג, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.^{כט}

^{כה} נראה שיש סימני מחיקה של קמץ שתוקן לפתח.

^ל נראה שיש סימני מחיקה של הנקודה התחתונה של הסגול, כדי לתקנו לצירי.

לֹא בַּכְתָּבִי יָד רַבִּים נִמְסַר כֶּאֱנֻן בַּמִּסּוּרָה "לֵית כְּתִיבָה ה' א'" (כן נִמְסַר בְּכַהֲ"ט ב' ט"ג ט"ד
ט"ה ט"ו ט"ז ט"ח ט"ט ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס' ס"א א' א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט ו"ה בדפוס מק"א), **או "לֵית
כְּתִיבָה כֵּן"** (בכ"י ס"א), ומוכח מזה שהרי"ש בציריך, ובאה המסורה רק להבדיל בין
יקרה בה"א כאן, לבין יקרא באל"ף בשאר המקרא (כגון: לואת יקרא אשה, בראשית ב'
כ"ג. לא יקרא עדה שם י"ה'. כי יצחק יקרא לך זרע. שם ב"א יב'), ונחשבים במסורה כתיבה
אחת, כיון שנקראים באופן זהה, שהלא האל"ף והה"א שבסוף התיבה אינם
נשמעות (כמו שכתב ר' יהודה חיגי' [שלשה ספרי דקדוק עמ' 11] והובאו דבריו באבן עזרא [שמות כ ח']
ועיני עוד בגליון פרשת בהר תשע"ה הערה ד').

ואם הרי"ש כאן מנוקדת בסגול, היה על המסורה למסור רק "לית", שהרי אין תיבת יִקְרָה בסגול מופיעה בכל המקרא כלל, בין באל"ף ובין בה"א (ובדור השמסורה מוכחנת רק לאופן יקוד מסום של תיבת יקרה, בשאופן זה אין עוד במקרא בה"א אלא באל"ף, שהלא כתיב "יקרה" בה"א ביעקוד שונה מצוי הרבה במקרא, כגון: יִקְרָה, יִקְרָה, יִקְרָה, יִקְרָה).

ויש כתבי יד המנקדים בסגול, אע"פ שמוסרים במסורה "לית כתיב ה"א" (כ"ה בכה"ס "א"ס"ו ס"ט, א"א"ו א"ז א"ט, ובדפוס מק"א), והמסורה שבספר סותרת לנוסח הפנים, ומוכח ממנה שהניקוד בספר משוּבּשׁ והנכון הוא בצירי.

כמו"כ ישנה רשימת מסורה (מק"ג דימה י"ו, ב' בפסוק ולא יקרא לקוסם הזה) המונה את המקומות שכתובה חתבת "קִרְאָה" במקרא, וגם ממנה מובח שניקוד הצירי הוא הנכון, שהמסורה מוסרת: "יקרא כ"א בקריאה, וסימן, לזאת יקרא אשה, עוד שמך אברם, כי ביצחק יקרא לך זרע, אולי יקרה יי לקראתי לית כתיב ה', ההוא יקרא ארץ רפאים, וכו'" (והמסורה מונה את כל המקומות שכתובה חתבת יקרא במקרא), ומוכח ש"קִרְאָה" יי "קִרְיָה": מנוקדים באופן זהה, וההבדל הוא רק בזה שבאה האות ה"א במקום אל"ף.

וכן מוכח גם מהמסורה המוסרת "כ"א" על תיבת "יִקְרָא" (כך נסתר בכתב היד במקומות רבים במקרא על תיבת "יִקְרָא", וכן נסתר גם בכתר אדם צנוה ששואל א' ט', וישעיה א' כ', שם י"ד ב', משלי ט"ו כ"א), דהיינו שמילה זו כתובה כ"א פעמים במקרא, ובאמת תיבת יִקְרָא באל"ף כתובה רק כ' פעמים במקרא, והטעם שהמסורה מוסרת כ"א כיון שמונה ביניהם גם את תיבת יִקְרָא בה"א משום שנקראת באופן זה, ומכוח שמגודל כאן יִקְרָא בצירי ולא בסגול, שאם היא בסגול אינה דומה לתיבת יִקְרָא ולא היתה נמנית ביניהם.

וכן בספר דקדוקי הטעמים (ספר 8) מובאת רשימת תיבות במקרא ששויים בלשון ושונים בכתב, כגון נְקָרָה - נִקְרָא, יִקְרָה - יִמְלָה, יִמְלָה - הִלָּה - הִלָּא, ועוד, וביניהם מובא: כִּי בִצְחָק יִקְרָא לָךְ יָדָע (בראשית כ"א ב') - אוֹלֵי יִקְרָה שוֹת לִקְרָא. ומוכח שהניקוד כאן הוא בצירי, שאם הוא בסגול, אין הקריאות שוות.

לֵב. והוא יוצא מן הכלל יחיד בכל המקרא שהטעם נסוג אחר בטעם מפסיק (ואמנם הטעם המפסיק כאן אינו משום פיסוק הענין, אלא הוא מפסיק שבא במקום משרת לצרכי הניגון בלבד, אך בכל זאת גם בזה לא מצוי שהטעם יסוג אחר).

גל נראה שיש סימני מחיקה של טפחא שהיה תחת העי"ן, והועבר לתחת הפ"א. וכנראה שהסופר הטעים תחילה כדעת בן נפתלי, ואח"כ תיקן והטעים כדעת בן אשר.

^{לד} וכתב בגליון שכן הוא לדעת בן אשר, אך לדעת בן נפתלי מוטעם פִּעֵל מלרע.

וְהָיָה כֵן הוּא בִּסְפֵר הַחִילוּפִים מִישָׁאֵל. וְכֵן הוּא נֹסֵחַ הַחִילוּף בַּמְסוּרָה שֶׁבִּי ט"ג וט"ח. וּבִסְפֵר הַמְסוּרָה (עמ' תקע"ו), וּבִמְקוֹם ג'.

וּבִמְנַחַת שִׁי כָּתַב שֶׁמֶצֶא כָּתַב יד שֶׁל הַחִילוּפִים בּו נִמְסַר לַהִיפֵךְ, שֶׁלִּבֵּן אֲשֶׁר מוֹטָעַם מִהֶפֶעַל מִלְרַע וְלִבֵּן נִפְתָּלִי מוֹטָעַם מִהֶפֶעַל מִלְעִיל.

א"ח א"ט א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, רוו"ה, לטריס, קסוטו, קורן. ~ וכן נמסר בספר החילופים בשם בן נפתלי שאין הלכה כמותו. ~ וכן דעת מנחת שילי.

כ"ה ח': **יָבֵא** / (וְיָבֵא)

בתלישא גדולה – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ט ס"י ס"א ס"ג ס"ד ס"ט ס"י, א"א א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"ח א"ט א"י. ~ ובדפוסים: רוו"ה, גינצבורג, קסוטו, קורן, ברויאה. ~ וכן הוא בעין הקורא.

בתלישא קטנה – בכתבי היד: ס"ו ס"ח ס"ב, א"ז. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס.

^{לז} במנחת שי כתב שבכתבי היד האשכנזיים הטעם מלעיל בפ"א, ומחילופי הדפוס נראה שזו דעת בן אשר, אך ברוב הספרים הטעם מלרע בעי"ן, ומצא בחילופים כתב יד שכך דעת בן אשר. עכ"ד. ובדבור המתחיל הטעים מהפּעֵל מלרע, ומוכח שכך הכריע למעשה. והטעם שהכריע כן, משום שברוב הספרים מוטעם מלרע, ולכן סמך על נוסח החילופים שהביא שזו דעת בן אשר, שאם לא כך נוסח החילוף יקשה מדוע הטעימו הספרים כדעת בן נפתלי. אך למעשה נראה שכיון שרבו המקורות שנוסח החילוף הנכון הוא שלבן אשר מוטעם מלעיל (ראה הערה לעיל), וכך מוטעם בכתבי היד הטברנים המדויקים, יש לקרוא מלעיל אחר שנתברר שזו דעת בן אשר.

וכנראה הטעם שברוב הספרים מוטעם כבן נפתלי ולא כבן אשר, משום שהיו נוסחאות שמסרו שלדעת בן אשר מוטעם מהפּעֵל מלרע, כמו הנוסח שהביא מנחת שי, ולכן התקבל בספרים נוסח זה. או שיתכן שגם בן אשר הטעים בתחילה מהפּעֵל מלרע, ורק אח"כ חזר בו והטעים מלעיל, ולכן לא היתה דעת בן אשר ברורה ונפוץ הנוסח שסבר בתחילה. והראיה שהיה בלבול בדעת בן אשר, שאף בכתבי היד הטברנים המדויקים (ט"ב ט"ג ט"ד) נראה שהטעים הסופר בתחילה כבן נפתלי, ורק אח"כ תיקן והטעים כבן אשר.